

SCHRIFTELIJKE VRAAG

nr. 78
van **MARC HENDRICKX**
datum: 16 november 2016

aan **GEERT BOURGEOIS**

MINISTER-PRESIDENT VAN DE VLAAMSE REGERING, VLAAMS MINISTER VAN BUITENLANDS BELEID EN ONROEREND ERFGOED

Partnerland Mozambique - Situatie

Ons partnerland Mozambique verkeert in een aanzienlijke crisis. Op politiek niveau is sinds de verkiezingen van 2014 een totale breuk vast te stellen tussen regeringspartij Frelimo en de opposanten van Renamo. Dit leidde in de provincie Tete, waar de Vlaamse ontwikkelingssamenwerking actief is, tot een golf van geweld. In antwoord op mijn vraag om uitleg hierover in mei 2016 stelde de minister dat onze medewerkers ter plaatse veilig waren en de situatie werd opgevolgd. Ook wees hij op de toenemende moeilijkheid om de lokale donorprojecten uit te voeren, onder andere door de vluchtelingenstroom en mobiliteitsproblemen.

Op economisch niveau is de situatie minstens even ernstig. De dalende grondstofprijzen zorgen voor een aanzienlijk deficit, dat intussen escaleerde tot een heuse kredietcrisis. Mozambique's schulden stegen tot 14 miljard dollar, waarvan 8 miljard dollar aan buitenlandse schuldeisers. Intussen liet de overheid al weten de aflossingen niet meer de baas te kunnen en wordt een herschikking van de schulden nagestreefd. Ook voor de buitenlandse donorlanden is dit een zorgelijke situatie, zeker wat de continuïteit van lopende projecten betreft. Ik verwees hier reeds naar in de commissie Buitenland van 8 november 2016.

Hoe evalueert de minister de schuldcrisis in Mozambique? In hoeverre is de Vlaamse overheid betrokken bij overleg hierover tussen de donorgemeenschap? Is er een te verwachten impact op de lopende en geplande Vlaamse ontwikkelingsprojecten?

GEERT BOURGEOIS

MINISTER-PRESIDENT VAN DE VLAAMSE REGERING, VLAAMS MINISTER VAN BUITENLANDS BELEID EN ONROEREND ERFGOED

ANTWOORD

op vraag nr. 78 van 16 november 2016

van **MARC HENDRICKX**

1. De verslechterende situatie van de publieke financiën geeft aanleiding tot dalende investeringen in de publieke dienstverlening maar ook tot een algemeen slecht economisch klimaat, gekenmerkt door hoge inflatie (30% tot nu in 2016), een enorme devaluatie van de munt t.o.v. de US\$ (> 100%), snelle prijsstijgingen, en snel teruglopende internationale investeringen (groeiprognose economie bijgesteld van 7.5 naar 3,5% voor 2017). Deze situatie is het gevolg van de dalende wereldprijzen voor de grondstoffen die Mozambique exporteert (steenkool en aluminium) of naar de toekomst toe hoopt te exporteren (olie en gas). Daarnaast heeft de huidige regering 2.2 miljard dollar overheidsschuld geërfd van de vorige FRELIMO-regering, bovenop de meer dan 800 miljoen US\$ die de regering voor de realisatie van grote infrastructuurprojecten geleend had. Dit bracht de totale schuldgraad inmiddels al op 130% van het BNP.

Dit heeft vanzelfsprekend in augustus jl aanleiding gegeven tot een zware vertrouwensbreuk tussen de Mozambikaanse Regering en de donorregeringen, waaronder Vlaanderen. Observators achten het erg waarschijnlijk dat de 14 donoren die algemene budgetsteun aan de Mozambikaanse Regering toevertrouwen hun volledige bijdrage voor 2016 niet zullen betalen, i.e. 467 miljoen US\$ of 12% van het staatsbudget van dat jaar. Deze combinatie van mogelijk verlies aan donorstun en internationale investeringen samen met de galopperende schuldopbouw heeft ervoor gezorgd dat de Regering eind oktober officieel verklaarde dat het zijn schulden niet langer kon betalen. Hiermee komt de schuld van Mozambique in de categorie van onhoudbaar (unsustainable) terecht, wat enorme implicaties heeft voor wat betreft de remediërmogelijkheden. Het IMF, de ultieme stabilisator voor landen in acute financiële problemen, kan immers geen leningen verstrekken aan landen met onhoudbare schuld. Mozambique zal dus eerst haar schulden met haar schuldeisers succesvol moeten kunnen herschikken, alvorens ze, desgewenst, opnieuw bij het IMF wil kunnen aankloppen.

Intussen startte een forensische audit van de drie betrokken overheidsbedrijven, wat een belangrijke stap is om het vertrouwen tussen donoren en de Mozambikaanse Regering te herstellen. De internationaal gereputeerde audit-firma, Kroll, werd hiervoor ingezet. De audit moet toelaten om de verantwoordelijkheden van alle betrokkenen te bepalen. Dit moet op zijn beurt toelaten om de lasten van de uiteindelijke oplossing over alle verantwoordelijken te verdelen en om het vertrouwen van de markten en de donoren in de Mozambikaanse staat te herstellen.

2. De Vlaamse overheid is op volgende wijzen betrokken bij het overleg tussen de donorgemeenschap:
 - ☐ Vlaanderen wordt via de vergaderingen van de hoofden van ontwikkelingssamenwerking en die van de diplomatieke missies in Mozambique van de EU over de macro-economische en politiek/militaire situatie geïnformeerd
 - ☐ Vlaanderen wordt in het sectoraal overlegcomité van de gezondheidssector door de sleutelafgevaardigden vertegenwoordigd. Dit is het hoogste niveau van coördinatie in de sector, voorgezeten door de minister

- Binnen dit sectoraal overlegcomité wordt Vlaanderen ook op het maandelijks gezamenlijke coördinatiecomité en het uitgebreide gezamenlijke coördinatiecomité, voorgezeten door de Permanente Secretaris van het Ministerie van Volksgezondheid, vertegenwoordigd
- Vlaanderen maakt actief deel uit van de Groep van Gezondheidsdonoren (voorgezeten door USAID). Hier wordt regelmatig overleg onder donoren over budget, planning, besteding, monitoring & evaluatie in de gezondheidssector gepleegd. De impact van de fiscale crisis op de gezondheidssector wordt dus van nabij opgevolgd.
- Vlaanderen pleegt als PROSAUDE partner regelmatig overleg met de andere donoren in de budgetsteun voor de gezondheidssector. Met de financiële technische assistentie gefaciliteerd door Vlaanderen werden striktere voorwaarden over correct financieel beheer in het zgn. Memorandum van Overeenstemming bepaald en, onder meer als gevolg van deze schulden crisis, versneld opgenomen.
- Vlaanderen was van mid 2015 tot mid 2016 ook co-voorzitter van de technische werkgroep voor administratief en financieel beheer binnen het Ministerie van Volksgezondheid
- De Algemeen Afgevaardigde van de Vlaamse Regering met standplaats Pretoria wordt als hoofd van de ontwikkelingssamenwerking uitgenodigd op ad hoc vergaderingen tussen de minister/het ministerie van gezondheid en donoren voor belangrijke aankondigingen van het ministerie (bv financiële crisis impact op gezondheidsbudget, vergaderingen met ministerie ter promotie van de sectorbudgetsteun etc.).

3. Vlaanderen kent geen algemene begrotingssteun toe. Wel investeerde Vlaanderen tot vorig jaar in de sectorbrede steun voor de gezondheidszorg (SWAp). Om te voorkomen dat onze valuta zou worden ingezet om de buitenlandse schuld in te lossen, heb ik dit jaar besloten om af te zien van de bijdrage aan het sectorfonds voor de gezondheidszorg (SWAp). De middelen worden heroriënteerd naar niet-statelijke actoren in Mozambique. Volgend jaar zal de mogelijkheid van een eventuele herintrede in de sectorsteun geëvalueerd worden.

Mijn diensten beschikken over een sterk uitgebouwd systeem voor monitoring en evaluatie. Onder meer de tussentijdse rapporten, ingediend door de uitvoerende partners van de lopende projecten en programma's, geven geen indicatie van een mogelijke impact van de financiële crisis op de uitvoering.

Mijn diensten anticiperen wel op een impact van de versnelde inflatie op het uitgaveritme. Hoewel dit al gedeeltelijk geabsorbeerd wordt door een stijging van de prijzen van de in te zetten gezondheidstechnologie en van de personeelskosten kunnen hier mogelijks overschotten ontstaan. In de algemene voorwaarden van de projectfinanciering is daarom steeds voorzien dat de uitvoerende partners de eventuele voordelige wisselkoersverschillen investeren in de projectdoelstellingen, zodat deze baten ten goede komen aan de doelgroep.